

Nota

(Z)2280
20 augustus 2021

De elektriciteits- en aardgasprijzen zijn (zeer) hoog, wat is het effect op de afrekeningen van de huishoudens en welke adviezen kunnen hieruit worden afgeleid?

Artikel 23, § 2, 2° en 19° van de Elektriciteitswet en artikel 15/14, § 2, 2° en 12° van de Gaswet

Niet-vertrouwelijk

INHOUD

INLEIDING	3
1. STIJGENDE PRIJZEN OP DE GROOTHANDELSMARKTEN.....	3
2. WAT IS HET EFFECT OP DE AFREKENINGEN VAN DE HUISHOUDENS ?.....	5
2.1. Huishoudens met een energiecontract met vaste prijs (65% van de huishoudens wat elektriciteit betreft en 55% van de huishoudens wat aardgas betreft).....	5
2.2. Huishoudens met een energiecontract met variabele prijs (35% van de huishoudens wat elektriciteit betreft en 45% van de huishoudens wat aardgas betreft).....	6
3. WELKE FOLLOW-UP EN WELKE ADVIEZEN MOETEN AAN DE HUISHOUDENS WORDEN GEGEVEN?	7

INLEIDING

Sinds enkele maanden zijn de elektriciteits- en aardgasprijzen gestegen en hebben ze op de groothandelsmarkten bijzonder hoge niveaus bereikt. Wat is hier de oorzaak van? En vooral, wat is de impact op de afrekeningsfacturen van de Belgische huishoudens? Welk advies kan aan de huishoudens worden gegeven in deze context van stijgende prijzen? De CREG geeft hieronder enkele antwoorden op deze vragen.

1. STIJGENDE PRIJZEN OP DE GROOTHANDELSMARKTEN

In de afgelopen maanden zijn de prijzen op de groothandelsmarkten voor elektriciteit en aardgas aanzienlijk gestegen en dit komt tot uiting in de prijzen van het aanbod van de energieleveranciers. Er zijn tal van oorzaken.

Op internationaal vlak drijft de grote vraag naar gas in Azië de prijzen daar op, met als rechtstreeks gevolg een verminderd aanbod van LNG¹ in Europa, waardoor de gasprijzen op de Europese markt stijgen. Ook in Europa is de vraag naar gas groter dan in de andere jaren en blijven de opslagniveaus onder het normale niveau. Onderhoudswerkzaamheden aan bepaalde gasinstallaties tijdens de zomer en diverse incidenten hebben ook tot een vermindering van het aanbod geleid. Tenslotte heeft de stijging van de CO₂-prijs in Europa de vraag naar aardgas de laatste maanden doen toenemen (ten koste van steenkool, dat minder concurrentieel is geworden).²

In de elektriciteitssector wordt de prijsstijging verklaard door verschillende factoren: een herstel van de economische activiteit, een lage productie van windenergie in de afgelopen maanden als gevolg van de weersomstandigheden, diverse onderhoudswerkzaamheden aan elektriciteitscentrales, en, uiteraard, een toename van de elektriciteitsproductie uit aardgas en steenkool in een context van stijgende gas-, steenkool- en CO₂-prijzen.

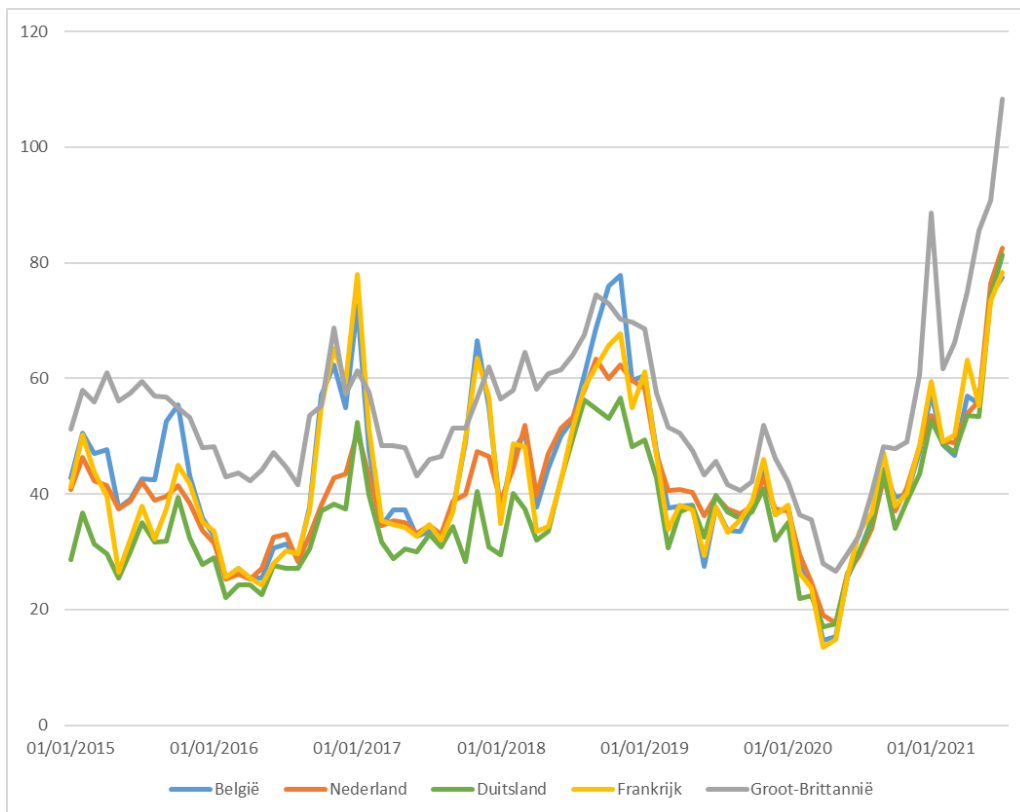
Deze verschillende elementen drijven de prijzen op de Europese markten op, zoals blijkt uit de onderstaande grafieken³. De prijzen in België volgen deze tendens. De hogere prijzen op de groothandelsmarkten zetten de leveranciers er ook toe aan de stijging aan de consumenten door te berekenen.

¹ Vloeibaar aardgas

² Onlangs heeft de stijging van de aardgasprijs ook een omgekeerd effect gehad: in sommige delen van Europa hebben de hoge gasprijzen geleid tot een overschakeling op steenkool voor elektriciteitsopwekking, wat hogere emissieprijsen met zich meebrengt.

³ De prijzen stijgen tegen elke tijdshorizon (spot- en termijnmarkten). In de bijlage worden in figuren 4 en 5 de prijzen op de termijnmarkten weergegeven (levering voor het jaar +1, +2 en +3). We stellen vast dat de hoge spotprijzen een effect hebben op de toekomstige prijzen voor jaar +1, maar dat het effect kleiner is voor jaar +2 en vooral voor jaar +3.

Figuur 1 : Elektriciteit - Evolutie van de gemiddelde maandelijkse prijzen (in €/MWh) op de day-ahead markt, tussen januari 2015 en juli 2021 in België en in de buurlanden

Bron : CREG op basis van EPEX Spot data

Figuur 2 : Aardgas - Evolutie van de gemiddelde aardgasprijzen (in €/MWh) tussen januari 2015 en juli 2021 (quotatie "Dutch TTF Gas Base Load Futures" voor de maand die voorafgaat aan de maand van levering)

Bron : CREG op basis van Ice Index (TTF) data

2. WAT IS HET EFFECT OP DE AFREKENINGEN VAN DE HUISHOUDENS ?

In de eerste plaats moet eraan worden herinnerd dat een elektriciteits- of aardgasrekening uit verschillende componenten bestaat: een component die de energie zelf dekt, maar ook andere componenten die de netkosten (vervoer en distributie) of diverse belastingen/heffingen dekken. Alleen de component 'energie' wordt rechtstreeks beïnvloed door de prijsstijgingen die de afgelopen maanden op de groothandelsmarkten zijn waargenomen. In België vertegenwoordigt dit 'energie'-gedeelte momenteel ongeveer 30% van een elektriciteitsfactuur en ongeveer 50% van een aardgasfactuur.

Ten tweede is het voor de beoordeling van het effect van de prijsstijgingen op de afrekeningen van de huishoudens van belang een onderscheid te maken tussen huishoudens met een contract met vaste prijs en huishoudens met een contract met variabele prijs.

2.1. HUISHOUDENS MET EEN ENERGIECONTRACT MET VASTE PRIJS (65% VAN DE HUISHOUDENS WAT ELEKTRICITEIT BETREFT EN 55% VAN DE HUISHOUDENS WAT AARDGAS BETREFT)

De prijsstijging op de groothandelsmarkten heeft geen invloed op de factuur van huishoudens met een contract met vaste prijs dat nog niet is afgelopen.

Voor de overgrote meerderheid van deze huishoudens⁴ die vóór de prijsstijging een contract met vaste prijs hebben ondertekend (bv. in 2020 toen de prijzen laag waren), is het dus zinvol om niet van contract te veranderen vóór de vervaldatum (of vóór de datum waarop het contract wordt vernieuwd/verlengd).

Wat betreft de huishoudens met een contract met vaste prijs dat binnenkort afloopt en die een contract tegen vaste prijs wensen te behouden, raadt de CREG aan om het aanbod van de leveranciers te vergelijken op de door de CREG goedgekeurde online prijsvergelijkingssites of op de prijsvergelijkingssites van de gewestelijke regulatoren⁵. De CREG herinnert eraan dat de prijzen momenteel hoog zijn. Als de prijzen in de toekomst dalen, zal het belangrijk zijn om van contract te veranderen⁶. De consument heeft immers altijd de mogelijkheid om de overeenkomst te beëindigen met inachtneming van een opzeggingstermijn van één maand.

⁴ Bepaalde huishoudens met een slapend verlengingscontract met vaste prijs betalen mogelijk bijzonder hoge energieprijzen. De CREG herinnert de huishoudens eraan dat het belangrijk is hun energiecontract te vergelijken op de CREG Scan om na te gaan of ze een slapend contract hebben en of het al dan niet duur is in vergelijking met het aanbod op de markt.

⁵ Voor meer informatie over dit onderwerp, zie: <https://www.creg.be/nl/consumenten/prijzen-en-tarieven/vergelijking-van-prijzen-voor-elektriciteit-en-aardgas>

⁶ Het is belangrijk dat de consument die in de lopende periode een nieuw contract met vaste prijs afsluit, regelmatig de ontwikkeling van de vaste prijzen in de gaten houdt, zodat hij op een ander contract kan overstappen als de prijzen dalen. In dit verband wijst de CREG erop dat het mogelijk en eenvoudig is om [via de CREG Scan](#) te weten te komen of het contract van de consument al dan niet duur is in vergelijking met het marktaanbod.

2.2. HUISHOUDENS MET EEN ENERGIECONTRACT MET VARIABELE PRIJS (35% VAN DE HUISHOUDENS WAT ELEKTRICITEIT BETREFT EN 45% VAN DE HUISHOUDENS WAT AARDGAS BETREFT)

Zoals de naam al aangeeft, verandert de prijs van energiecontracten met variabele prijs het hele jaar door, afhankelijk van hun formule en hun indexeringsparameters. Zij kunnen dus evolueren naargelang van de groothandelsprijzen op de spotmarkt of de termijnmarkt (maandelijks, driemaandelijks enz.).

Zoals hierboven vermeld, zijn de prijzen op deze groothandelsmarkten de afgelopen maanden gestegen. Aanvankelijk was dit vooral een heroplevingseffect, na de uitzonderlijk lage prijzen in 2020. Maar sinds het tweede en vooral het derde kwartaal van 2021 hebben de prijzen historisch hoge niveaus bereikt. De hoge prijzen op de groothandelsmarkten hebben de leveranciers ertoe gebracht deze verhoging in hun tariefaanbiedingen aan de huishoudens door te rekenen, zoals blijkt uit de volgende tabel:

Gemiddelde prijzen van de tariefaanbiedingen van de leveranciers in België

	08.2019	08.2020	08.2021
Elektriciteit, 3.500 kWh/jaar	€ 891	€ 814	€ 1.014
Aardgas, 23.260 kWh/jaar	€ 1.031	€ 825	€ 1.609

Het effect van de prijsstijgingen op de jaarfactuur van huishoudens met een contract tegen variabele prijs wordt echter gewogen volgens de zogeheten 'SLP-curve (*Synthetic Load Profiles*)⁷.

Deze SLP-curve wordt beïnvloed door de seizoenen, vooral wat aardgas betreft (in de lente en de zomer wordt minder gas verbruikt dan in de herfst of de winter). Zo zal de in het tweede en derde kwartaal waargenomen prijsstijging slechts gevolgen hebben voor 17% van de energiecomponent van de jaarlijkse aardgasrekening van de huishoudens en voor 44% van de energiecomponent van de jaarlijkse elektriciteitsrekening van de huishoudens.

In de praktijk betekent dit dat de prijzen in het tweede en derde kwartaal van het jaar verhoudingsgewijs minder meetellen in de jaarlijkse factuur dan de prijzen in het eerste en vierde kwartaal van het jaar. Dit geldt vooral voor de aardgasrekening.

De CREG heeft berekend dat de impact van de prijsstijging die in het tweede en derde kwartaal van 2021 wordt waargenomen op de factuur van de gezinnen met een elektriciteitscontract tegen variabele prijs, € 49⁸ zal bedragen bij een vergelijking van de prijzen van augustus 2021 met de prijzen van augustus 2019 (een jaar dat als 'normaal' wordt beschouwd). Het effect is groter wanneer wordt vergeleken met het jaar 2020, gezien de uitzonderlijk lage prijzen als gevolg van de gezondheidscrisis (+ € 70).

Voor de aardgasrekening bedraagt het jaarlijkse gemiddelde effect € 84⁹ als we de prijzen van augustus 2021 vergelijken met die van augustus 2019 (+ € 111 in vergelijking met augustus 2020).

Voor een huishouden met een elektriciteitsverbruik van 3.500 kWh/jaar en een gasverbruik van 23.260 kWh/jaar bedraagt de gemiddelde stijging van de jaarfactuur in augustus 2021 ten opzichte van de prijzen in augustus 2019 dus € 133 (€ 181 in vergelijking met augustus 2020).

⁷ *Synthetic Load Profiles*: theoretische spreiding van het volume van jaargemeten klanten (moment van de dag, seizoen) met als doel de overeenstemmende prijzen aan de verkregen volumes per verbruiksmoment toe te wijzen.

⁸ Voor een verbruik van 3.500 kWh/jaar

⁹ Voor een verbruik van 23.260 kWh/jaar

- ⇒ Geraamde gemiddelde stijging van de elektriciteitsafrekening voor een huishouden met een jaarlijks verbruik van 3500 kWh/jaar, met een contract met variabele prijs:

Elektriciteit (3.500 kWh/jaar):

08.2021 vergeleken met 08.2019	+ € 49
08.2021 vergeleken met 08.2020	+ € 70

- ⇒ Geraamde gemiddelde stijging van de elektriciteitsfactuur voor een huishouden met een jaarlijks verbruik van 23.260 kWh/jaar, met een contract met variabele prijs:

Aardgas (23.260 kWh/jaar):

08.2021 vergeleken met 08.2019	+ € 84
08.2021 vergeleken met 08.2020	+ € 111

- ⇒ Geraamde gemiddelde stijging van de elektriciteits- en gasfactuur voor een huishouden met een jaarlijks elektriciteitsverbruik van 3.500 kWh/jaar en een jaarlijks aardgasverbruik van 23.260 kWh/jaar, met een contract met variabele prijs:

Elektriciteit en aardgas (23.260 kWh/jaar):

08.2021 vergeleken met 08.2019	+ € 133
08.2021 vergeleken met 08.2020	+ € 181

De CREG merkt ook op dat als de stijging in de herfst en winter aanhoudt, de impact op de afrekeningsfactuur (aanzienlijk) groter zal zijn.

3. WELKE FOLLOW-UP EN WELKE ADVIEZEN MOETEN AAN DE HUISHOUDENS WORDEN GEGEVEN?

Tijdens de conoraperiode hebben de consumenten geprofiteerd van (aanzienlijk) lagere prijzen. Wij kunnen niet voorspellen wat er in de herfst en winter zal gebeuren (dat hangt immers af van het weer, de evolutie op de internationale markten, de beschikbaarheid van de installaties enz.). Als het prijsniveau behouden blijft, zal het effect op de jaarlijkse factuur uiteraard groter zijn dan het in deze nota gepresenteerde effect, met name voor aardgas, waarvoor de herfst- en winterperioden veel zwaarder doorwegen dan de perioden waarop de bovenstaande berekeningen betrekking hebben.

In het licht van de huidige situatie doet de CREG de volgende aanbevelingen:

- Als u een contract tegen vaste prijs hebt dat vóór het tweede kwartaal van 2021 is gesloten en nog niet is afgelopen, is het raadzaam niets te doen.
- Vóór de verlenging of het aangaan van een (nieuw) contract, bezoek dan een online prijsvergelijkingsite die door de CREG is goedgekeurd of een prijsvergelijkingsite van de

gewestelijke regulatoren¹⁰ ([klik hier voor meer informatie](#)) om een weloverwogen keuze te maken. Het is zeer belangrijk het aanbod van de leveranciers grondig te vergelijken.

- Indien u kiest voor een contract met vaste prijs, is het cruciaal om de marktontwikkelingen te volgen, aangezien de prijzen momenteel bijzonder hoog zijn. Met de CREG Scan¹¹ kunt u zien hoe de prijs van uw huidige contract zich verhoudt tot de actuele marktprijzen. Als de prijzen in de toekomst dalen, zal de CREG Scan aantonen dat u veel betaalt voor uw energie en is het dus belangrijk om uw contract te wijzigen¹².
- Ongeacht uw keuze (contract met vaste of variabele prijs, contract van bepaalde of onbepaalde duur) u kan altijd kosteloos van product veranderen, met inachtneming van een opzegtermijn van 4 weken.
- Huishoudens kunnen anticiperen op potentieel hogere afrekeningsfacturen door hun voorschot iets te verhogen.

In de komende weken en maanden zal de CREG de prijsevoluties op de groothandelsmarkten en hun impact op de huishoudelijke afrekeningsfacturen op de voet blijven volgen.

Voor de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas:

Laurent JACQUET
Directeur

Koen LOCQUET
Wnd. voorzitter van het Directiecomité

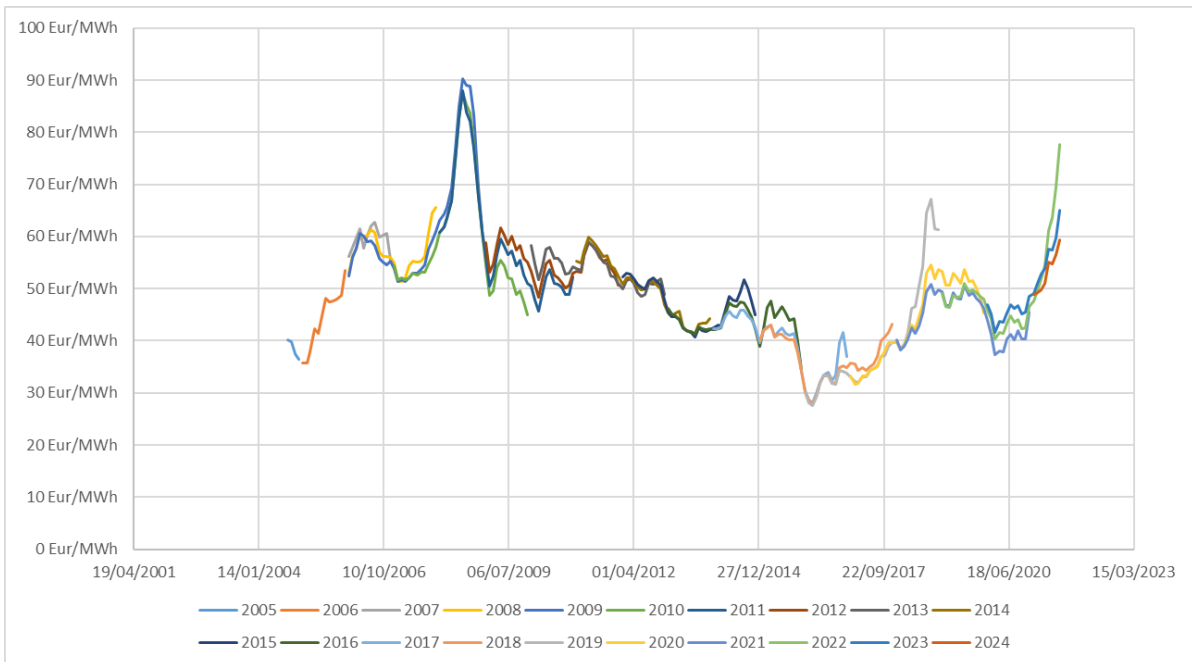
¹⁰ <https://www.creg.be/nl/consumenten/prijzen-en-tarieven/vergelijking-van-prijzen-voor-elektriciteit-en-aardgas>

¹¹ <https://www.creg.be/nl/cregscan#/>

¹² Het is belangrijk dat de consument die in de lopende periode een nieuw contract tegen vaste prijs afsluit, regelmatig de ontwikkeling van de vaste prijzen in de gaten houdt, zodat hij op een ander contract kan overstappen als de prijzen dalen. In dit verband wijst de CREG erop dat het mogelijk en eenvoudig is om [via de CREG Scan](#) te weten te komen of het contract van de consument al dan niet duur is in vergelijking met het marktaanbod.

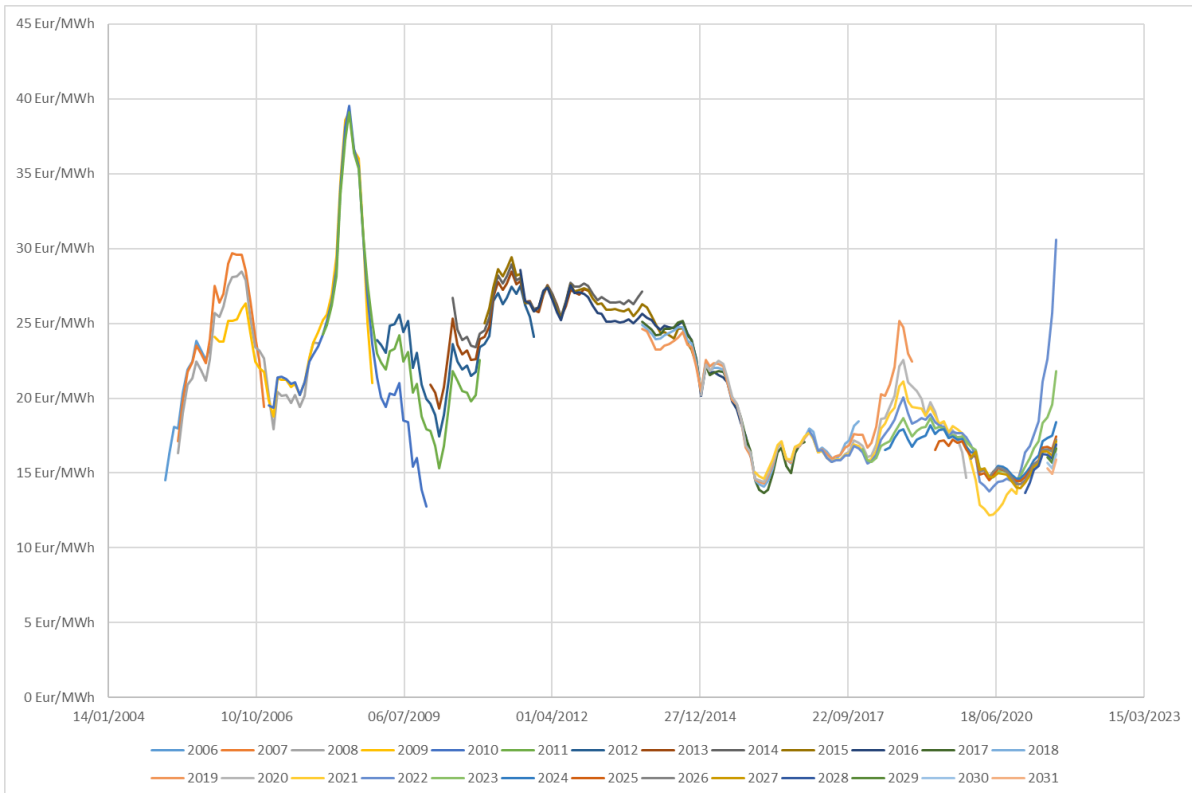
BIJLAGE

Figuur 3 : Evolutie van de elektriciteitsprijzen op de termijnmarkten year ahead (Y+1, Y+2,...)

Bron : CREG op basis van ENDEX BE data

Figuur 4 : Evolutie van de aardgasprices op de termijnmarkten year ahead (Y+1, Y+2,...) (TTF)

Bron : CREG op basis van Ice Endex (TTF) data